

Handläggare
Niklas Roth
Telefon: 08-508 43024

Till
Socialnämnden
2021-02-16

Stockholms stads Trygghetsprogram 2020-2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS Dnr 2019/1939

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på remiss om Stockholms stads Trygghetsprogram 2020-2023

Fredrik Jurdell
socialdirektör

Veronica Wolgast Carstorp
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat förslag om Stockholms stads Trygghetsprogram 2020-2023 till bland annat socialnämnden för yttrande. Det föreslagna programmet ska utgöra stadens brottsförebyggande program och tydliggöra att det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är prioriterat, förankrat och att samsyn gäller för syfte och mål med verksamheten. Programmet rör alla nämnder och bolagsstyrelser och ger en struktur för hur stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete ska planeras, genomföras, kommuniceras och följas upp. Programmet ska bidra till att det trygghets- och brottsförebyggande arbetet i stadens verksamheter utgår från aktuell data, kartläggningar, orsaksanalyser, väl avvägda åtgärder och samverkan. Dessutom ska arbetet utgå från Agenda 2030 och integrera jämställdhets-, barn-, funktionshinder-, hbtq- och äldreperspektiven.

Socialförvaltningen
stadsövergripande sociala frågor

Munkforsplan 37
106 42 Stockholm
Telefon 0761243024
Växel 08 508250000
niklas.roth@stockholm.se
stockholm.se

Socialförvaltningen är positiv till stadsledningskontorets förslag på nytt trygghetsprogram som i sin helhet stärker stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Stadsledningskontoret har föreslagit ett nytt trygghetsprogram som ska gälla för tiden 2020-2023. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget, *Stockholms stads Trygghetsprogram 2020-2023*, för yttrande till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder samt Stockholms brandförsvaret, Rådet för Agenda 2030, Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, Kommunstyrelsens pensionärsråd och Stockholms Stadshus AB. Remisstiden sträcker sig till den 21 februari 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 10 februari och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 11 februari 2021.

Ärendet

Stadens nämnder och bolagsstyrelser har i uppdrag att värna samhällets grundläggande värden: demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Det föreslagna trygghetsprogrammet tydliggör att stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är prioriterat, förankrat och att samsyn gäller för syfte och mål med verksamheten. Det ger en struktur för hur detta arbete ska planeras, genomföras, kommuniceras och följas upp samt vägleder stadens verksamheter att bedriva trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete som utgår från aktuell data, kartläggningar, orsaksanalyser och åtgärder.

Programmet gäller samtliga nämnder och bolag i Stockholms stad. Det beskriver processen för samverkan samt områden som är specifika för en viss sorts arbete. Programmet ska kopplas till andra beslutade program, riktlinjer och stödmaterial som mer detaljerat beskriver delar av arbetet. Bland annat lyfts *Strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet* som syftar till att skapa förutsättningar att strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Strategin utgår från fyra prioriterade utgångspunkter:

- systematisk samhandling
- förskola, skola och fritid som skyddsfaktorer
- våldsprevention med ett jämställdhetsperspektiv
- civilsamhället

Det föreslagna programmet ska även utgå från Agenda 2030 och därmed integrera jämställdhetsperspektiv, barnperspektiv, funktionshinderperspektiv, hbtq-perspektiv samt äldreperspektiv.

Tre områden lyfts fram som utgångspunkter i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet:

- Uppdrag, ansvar, struktur och samverkan
- Hur staden arbetar trygghetsskapande och brottsförebyggande
- Verktyg och stöd i arbetet

Uppdrag, ansvar, struktur och samverkan

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska utifrån sina ansvarsområden utforma, vidta och följa upp åtgärder för att minska antalet brott och öka tryggheten för boende, besökare och företagare. Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet i Stockholms stad ska bedrivas på central och lokal nivå. Den centrala nivån utgörs av kommunstyrelsen som ansvarar för att leda och samordna stadens arbete. Stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser utgör den lokala nivån. Stadsdelsnämnderna ska leda och samordna det lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Facknämnder och bolagsstyrelser ska ansvara för respektive ansvarsområde och bidra med kunskap och resurser till stadsdelsnämnderna när det efterfrågas. Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att arbetet bedrivs enligt gällande lagstiftning, riktlinjer, handlingsprogram, strategier och anvisningar och att kompetenser och resurser som krävs finns tillgängliga. Chefer har ett särskilt ansvar för att trygghetsprogrammet sprids till berörda medarbetare och omsätts i praktiken inom stadens verksamheter. Medarbetare ska ha kunskap om innebörden av stadens trygghetsprogram och hur den egna insatsen bidrar till det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet kvalitetssäkras inom stadens ordinarie styr- och ledningsmodell samt genom lokala lägesbilder och orsaksanalyser.

Strukturen för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utgörs av Brottsförebyggande rådets rapporter *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete* (2016) och *Orsaksanalys i lokalt brottsförebyggande arbete* (2018). Samverkan inom staden är avgörande för ett effektivt arbete. På vissa områden krävs extern samverkan där polisen är en särskilt viktig aktör. Kontinuerlig och

hållbart bygger på en strukturerad process i fem steg som startar med att arbetet initieras. Därefter genomförs kartläggningar och orsaksanalyser, prioritering och målsättning, genomförande och slutligen uppföljning. Samverkan med polisen stärks även genom den samverkansöverenskommelse som finns mellan Polisregion Stockholm och Stockholms stad.

Stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete
Stockholms stads trygghetsprogram ramas in genom arbete inom fyra viktiga områden.

- Arbete i stadens offentliga miljö
- Förebyggande arbete
- Riktade sociala insatser
- Stadsutveckling

Stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, miljönämnden och stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar för stadens offentliga miljö när det gäller brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Stadsdelsnämnderna har ansvar för samordning inom sitt geografiska område och trafiknämnden ansvarar för att bistå stadsdelsnämnderna vid gemensamma insatser i den fysiska miljön. Kommunstyrelsens roll är att stödja, samordna och följa upp de insatser som genomförs i stadsdelsnämndernas geografiska områden. Stadsdelsnämnderna ska samverka med externa aktörer vid upprustning, tillgängliggörande, aktivitetsskapande, städning och underhåll i det offentliga rummet. Satsningar som framhålls i programmet är platssamverkan kring torg och platser där otryggheten är som störst, fysiska hinder som kan försvåra och förhindra terroristattentat, trygghetskameror och ordningsvakter samt insatser för att motverka otillåtna boplatser och social utsatthet för EU-medborgare.

Staden prioriterar förebyggande arbete som kan förhindra eller tidigt avbryta en negativ utveckling hos barn och unga. Ett särskilt ansvar för detta ligger på socialnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna. Socialtjänsten ska motverka att barn och unga far illa, verka för att de växer upp under trygga förhållanden samt ge råd, stöd och annat bistånd till familjer, enskilda och andra grupper som behöver. Uppsökande och tidiga insatser är särskilt viktigt i det brottsförebyggande arbetet. Den som utsätts för brott och dennes närstående ska få stöd och hjälp och personer med missbruk ska få den hjälp och vård de behöver.

Föräldrar och andra vuxna utgör en avgörande resurs under uppväxtåren. Det utökade hemsbesöksprogrammet, *Rinkebymodellen*, erbjuds förstagångsföräldrar i vissa delar av staden i samverkan med Region Stockholm. Särskilt viktigt är att stöd når de familjer som behöver det mest. Föräldrastödsprogram som ABC, Komet och grupper för nyanlända föräldrar är viktiga insatser för denna målgrupp.

Den öppna förskolan, förskolan och grundskolan är aktörer som bidrar till att barn får det stöd och de anpassningar de har rätt till för att gå ut skolan och få behörighet till gymnasiet. Detta minskar risken för kriminalitet, psykisk ohälsa och utanförskap. Utöver förebyggande insatser är det viktigt att erbjuda barn och unga en aktiv fritid inom kultur, idrott eller annat föreningsliv.

Socialnämnden, stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden har ett särskilt ansvar för riktade sociala insatser. Goda resultat förutsätter samverkan med kulturnämnden, idrottsnämnden, relevanta bolagsstyrelser och berörda externa aktörer. Arbete med att minska riskfaktorer och stärka skyddsfaktorer är centralt och ska utgå från strukturerade riskbedömningar och bedömningsinstrument. Väl fungerande skolgång är en viktig skyddsfaktor för att motverka destruktiva beteenden som drogmissbruk och kriminalitet. Skolans arbete att motverka kränkande behandling, arbetet med normer kring våld och maskulinitet samt brottslighetens konsekvenser kan också verka brottsförebyggande liksom samarbete mellan skola, socialtjänst och polis där *skolsociala team* är ett exempel. Exempel på verksamheter som innefattar riktade insatser och nämns i programmet är *Framtid Stockholm*, *Mini Maria*, *MUMIN*, *Stödcentrum för ungdomar*, *Barnahus*, *sociala insatsgrupper*, *avhopparverksamheten* samt *Jobbtorg Stockholm*. Andra insatser som lyfts är *Relationsvåldscentrum (RVC)*, *ORIGO* och arbetet mot *våldsbejakande extremism (VBE)*.

Att kunna vistas i det offentliga rummet och i sin närmiljö utan att bli utsatt för brott är en demokratisk rättighet. Stadens fysiska utveckling och planering ska ha ett brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektiv. Särskilt ansvar för planering ligger på exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden som i ett tidigt skede ska involvera berörda stadsdelsnämnder, trafikinämnden, miljönämnden, relevanta bolagsstyrelser och externa aktörer som till exempel polisen. Samordning mellan fysisk planering och sociala insatser är ett viktigt verktyg för minskad brottlighet samt ökad trygghet och trivsel.

Verktyg och stöd i arbetet

Viktiga verktyg i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet är kommunikation och användande av relevant data. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar för att samordna kommunikation om stadens arbete samtidigt som alla nämnder och bolagsstyrelser ska kommunicera det arbete som genomförs enskilt eller i samverkan med andra aktörer. Kommunikationen ska stärka tillit och förtroendefulla relationer med stockholmarna samt vara en integrerad del i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Kommunikation ska användas för att identifiera behov, väga in medborgares perspektiv, ökad kunskap om trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete samt bidra till tydlighet för stadens chefer och medarbetare.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet ska utgå från adekvata datakällor som staden har tillgång till, så som Trygghetsmätningen, Stockholmsenkäten, skolenkäten, data från Tyck till-appen och incidentrapporter (IA). Utöver detta finns analysverktyget Trygghet på karta som sammanställer data från bland annat polisens händelserapporter, anmälda brott och skjutningar samt Stockholms brandförsvars registrerade antal bränder.

Jämställdhetsanalys

I det föreslagna programmet ingår ingen jämställdhetsanalys. Det är viktigt att stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete tar hänsyn till eventuella skillnader mellan flickor/kvinnor och pojkar/män. Bland annat visar Stockholmsenkätens resultat att flickor upplever större otrygghet i sitt bostadsområde än pojkar samt att den psykiska ohälsan är mer omfattande bland flickor än pojkar. Ordinarie uppföljningsarbete, liksom de lokala lägesbilderna bör därför inkludera ett jämställdhetsperspektiv. Ett viktigt verktyg i stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete är programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen anser att stadsledningskontorets förslag till trygghetsprogram i sin helhet bidrar till att stärka och tydliggöra stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Många insatser som lyfts fram i programmet ryms inom socialtjänstens verksamhetsområden och socialförvaltningen anser att det är positivt att synliggöra att mycket av det arbete socialtjänsten gör är trygghetsskapande och brottsförebyggande.

Det är bra att *Strategin för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet* lyfts fram i programmet. Strategin poängterar vikten av bred samverkan och samhandling mellan flera olika myndigheter såsom förskolan, skolan, fritiden, socialtjänsten, jobbtorgen, polisen, kriminalvården, SiS, hälso- och sjukvården och civilsamhället samt stärker vikten av att arbeta med social prevention tillsammans med situationell prevention.

Förvaltningen anser att några delar kan lyftas fram tydligare i programmet, exempelvis programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och stadens satsning på Mentorerna i våldsprevention. Även öppna förskolans betydelse som viktig mötesplats för stärkande erfarenhetsutbyten mellan föräldrar, tillgång till råd- och stödsamtal och stimulerande miljö för de yngsta barnen som bidrar till god start vid förskolan, kan poängteras ytterligare i programmet.

Skolan har inte bara stor inverkan som betydelsefull skyddsfaktor för att unga inte ska dras in i destruktiva beteenden. Forskning visar att skolframgång är den starkast skyddande faktorn för alla barn, och därför är det extra viktigt att alla barn och unga får en chans att lyckas i skolan och att skolan är en trygg plats för dem.

Avhopparverksamheten och sociala insatsgrupper nämns men det kan tydliggöras att dessa verksamheter också bidrar till ökad trygghet och säkerhet för de som bor och vistas i Stockholm samt förebygger uppkomst av kriminella strukturer och organiserad brottslighet.

Utifrån att arbete mot missbruk och beroende lyfts som en viktig del i det brottsförebyggande arbetet anser förvaltningen att stadens ANDT-arbete borde lyftas fram mer i programmet.

Det är positivt att samverkan med civilsamhället lyfts fram som en viktig del i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Förvaltningen menar att samverkan med civilsamhället kan lyftas fram ännu tydligare när det gäller arbetet mot våldsbejakande extremism. Att motverka rekrytering till våldsbejakande extremism och hantera situationer där sådana rörelser växer kräver breda insatser från hela samhället. Samverkan med civilsamhället är en viktig del i detta vilket ofta blir ännu tydligare på lokal nivå.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Stockholms stads Trygghetsprogram 2020-2023.